



Szomjuhozás.*)

„Az ünnep utolsó nagy napján pedig felállta Jézus és kiállta mondván: Ha valaki szomjuhozik, jöjjön én hozzám és igyék.”

Ján. 7. 37.

Ha az evangéliomokban megfigyeljük, hogy mely szavakkal jelöli meg Jézus a saját hivatását, munkáját, és azokat az adományokat, amelyekben híveit részesíti, akkor észrevesszük, hogy azok a szavak az emberi élet fenntartásához legszükségesebb dolgokat említik és jelentik. Jézus az út, a nyugalom, a világosság, az életnek kenyere, avagy mint a felolvasott szent-igében mondja, az életnek itala. Mindezek feltétlenül, és elemileg szükségei az életnek. Vándorlunk a földi téreken, s hogy célhoz jussunk, kell az út, mert különben irányítás nélkül bolyongunk. Munkában, gondban, csalódásokban, a napnak terhét és hévségét hordozva milyen jól esik és milyen szükséges a pihenés, a nyugalom, amelyben erőink megújulnak! Reánk borul az éjjel sötétsége, elvesztjük a tájékozódást; mi lenne a világból, ha nem kelne fel a nap, és nem hozná el a világosságot! Étél-ital nélkül nyomorultul pusztulnánk el.

Magától értetődik, hogy Jézus ezeket a kifejezéseket átvitt értelemben használja. Nem a testnek életére, hanem a léleknek, ennek a legdrágább kincsünknek az életére vonatkoztatandók a kenyér, az ital, a nyugalom és az út. Azonban az értelmi átvitel semmi nehézséget nem okoz. Nagyjában az első hallásra megértjük, hogy mit akar Jézus mondani és mit szeretne nekünk adni. Más kérdés persze az, hogy az értelmi művelet elvégzésével egyenlő képességünk van-e arra, hogy lelki életünknek ezeket az analóg szükségleteit éppenúgy átérezzük, mint a képes beszédben felhasznált testi szükségleteinket, s van-e bennünk éppen olyan erős vágy a lelki szükségletek kielégítésére.

Amde vizsgáljuk meg először a felolvasott mondatnak első felét, amely azt mondja, hogy Jézus az ünnepnek, húsvét ünnepének utolsó nagy napján állott fel és kiáltott. Az evangéliomnak ezekben a bevezető szavaiban is a léleknek szomjuhozása jut kifejezésre. Mert mire emlékeztette a húsvét ünnepe a zsidókat? Az egyiptomi szolgaságból való kiszabadulásra és az isteni ígéretnek földjére. Amikor azt mondjuk: szolgaság, azonnal belecsendül lelkünkbe nemcsak az a sok méltatlanság, amit a szolganépnek elszenvednie kell, hanem az a vágy is,

*) A Dunántúli Lelkészegyesületnek Győrött, f. évi október 17-én tartott közgyűlése alkalmával mondott írásmagyarázat.

amely a szolgaságból a szabadságra tör. A lélek szomjuhozik a szabadság után. A lélek megkívánja azt, hogy autonom életet éljen a saját lényegének megfelelő autonom törvények és szabályok szerint. A szolgaságnak gyalázata nem csupán a szolgánépre rákényszerített robotban, szegénységben, fejhajtásban keresendő. Az égő és napról-napra megújuló gyalázat az, hogy a szolganép nem élhet autonom életet.

És még mélyebben bele kell hatolnunk ezeknek a bevezető szavaknak a jelentésébe. Az ünnep utolsó nagy napján kiáltott Jézus. És nem arról beszélt, ami ezer esztendeje történt Egyiptomban és a pusztában. Szomjuságról beszélt, amelyet az egyiptomi rabságból való kiszabadulás és az ígért földjére való eljutás, amelyet a jeruzsálemi templomba való elzarándoklás és a törvényes áldozatoknak bemutatása nem tud oltani. Az egyiptomból való kiszabadulás, a Kánaán földjére való eljutás nem jelenti az isteni ígéreteknek teljes megvalósulását; nem jelenti a kiválasztott népnek és általa az egész emberiségnek és világnak szánt kegyelmi javak teljességét. Időbe és térbe, történelembe és földre vetített előképei annak az adománynak, amely adatott akkor, midőn az ige megjelent testben, az időknek teljességében, telve kegyelemmel és igazsággal. Addig, amíg el nem jött a Krisztus, a lélek szomjuhozott és nem talált forrást a kiaszott, elepedt földön, amelynek hús vize szomjuságát lecsillapíthatta volna. Csak most, az ünnep utolsó nagy napján, amely utolsó nap volt, mert utána más lett a húsvét, és nagy nap volt, mert Jézus felállt és kiáltott, csak most hangozhatott el a nagy és örökérvényű felhívás: Ha valaki szomjuhozik, jöjjön én hozzám és igyék!

Jézus Krisztus az, akiben az atyáknak juttatott ígéretek beteljesedtek, ámmenné, igenné, valósággá lettek.

Nem mondhatjuk, hogy a világ, az emberiség ma már nem ismeri azt a szomjuságot, amely a zsidó népet valamikor nekihajtotta a sinai pusztának. Nem mondhatjuk, hogy ma nincsen már szolgaság, amelynek bélyege sűt és éget, fáj és szégyenpirba borítja az orcát. A világ mai is szomjuhozza a lelki életnek szűkségeit. Ma is vágyva vágyik a lélek arra, hogy saját autonómiájának szabályai szerint éljen. És a keresztyénség körén kívül, azzal ellenséges táborban is megtaláljuk nemcsak a szomjuságot, de az autonómiának, a lelki szabadságnak követelését, hangos és fenyegető követelését is.

Az emberi jogok hangoztatása ma talán többször és nagyobb erővel hallatszik, mint bármely más korban, s ezt a hangos követelést alátámasztják filozófiai, politikai, nemzetgazdasági, kulturális, sőt metafizikai elméletekkel. Az emberi élet öncélúsága, s a boldogságnak ezen öncélúság megvalósításában való keresése nem ismeretlen a mi korunk előtt sem.

És itt kell elmélkedő lélekkel vizsgálnunk Jézus kiáltásának szavát: Ha valaki szomjuhozik, jöjjön én hozzám és igyék! Jézus a szomjuhozónak megmutatja nem a szomjas lelket,

amely önmagában tehetetlen: ezt a korszaknak és az emberi léleknek nagy és híres analizálói teszik. Megmutatja, nem az autonómia törvényei szerint kívánatos életet. Nem. Megmutatja, felajánlja és odaadja önmagát. És ebben van kiáltásának kijelentési és önkijelentési jellege: A legtökéletesebb, a tökéletes élet, amely megdicsőítette az Atyát és megváltotta a világot, nem azért tökéletes, mintha a saját autonómiáját valósította volna meg, hanem azért, mert a saját lelki életének törvényét az Isten akaratáról olvasta le, úgyhogy aki őt látta, az látta az Atyát. Önmagára mutat, mint örök forrásra, amelyben az örök életnek vizei buzognak azért, mert önmagában megtalálta nem a saját életének törvényét, hanem Istennek országát.

Ha valaki szomjuhozik! Aki Jézushoz akar jutni, annak szomjuhoznia kell. Az ünnep utolsó nagy napján különös kiáltás ez. Az ünnep arra volt rendelve, hogy a lélek szomját eloltsa azzal, hogy kielégíti. És Jézus feltételezi, hogy az ünnep utolsó nagy napján is vannak még ünneplők, akik szomjuhozhatnak, és akiknek szomját az ünnep lecsillapítani nem tudja. S Jézus ezt nemcsak feltételezi, de rendén valónak is találja. A zsidó húsvét nem olthatta a lélek szomját, mert a szertartási törvények cselekvése által nem igazul meg senki, és azon az úton nem talál rá a kegyelmes Istenre.

Ezekben a napokban, amikor a reformáció megünneplésére készülődünk, jusson eszünkbe a nagy szomjuhozó, aki meghallotta Jézus kiáltását, amikor az ünneplés nem tudta szomját enyhíteni az isteni kegyelem után. Lássuk meg Luther Mártont, aki a papi áldozatok oltára mellől megy oda Jézus lábaihoz, elepedt lélekkel, odamegy, hogy igyék, és szomját lecsillapítja azzal a vízzel, amelyet Jézus ad neki: az élő és éltető igével! Nagy reformációi üzenet ez: Aki szomjuhozik, jöjjön én hozzám és igyék. Nagy nemcsak azért, mert Jézus felhívását tartalmazza, nagy azért is, mert az ünnepnek utolsó, nagy napján mondta, amikor az ünneplő sokaság ott tolongott az oltárok körül s reámutatott az egyedül és örökké érvényes áldozatra, önmagára, hogy őbenne és őáltala jussanak üdvösségre és tökéletességre Istennek gyermekei.

Vajjon szomjuhozzuk-e mi a Jézust? Mert felhívásával a szomjuhozóhoz fordul. Bennünket, akik az igével, és a szentségekkel úgy foglalkozunk a mi hivatalunk szerint, mint annak szolgálói, közelről fenyeget az a veszély, hogy lelki szükségleteink kielégítése után nem ébred fel olyan erős vágy, amely napról-napra kényszerítő erővel vinne bennünket Krisztushoz. Ismerjük-e mi azt az epedő szomjuságot, amely felhangzik a zsoltáríró lelkében: Miképen a szarvas kívánkozik a folyó vizekre, úgy kívánkozik az én lelkem tehozzád, oh Isten! Az az ember, aki rendszeresen táplálkozik és pihen, nem tudja mi az éhség, a szomjuság, a fáradság. Mi segít bennünket arra, hogy újból és újból vágyódó szomjusággal járuljunk a Krisztushoz? Az, amit Luther hatalmasan fejez ki a Kiskátéban:

szükséges, hogy napról-napra elfojtassék bennünk az óember és naponta új ember jöjjön elő és támadjon fel, megújuló vágyával a Krisztussal való közösségnek, a Krisztusban való felüdülésnek és az ő erői által való életnek. Erre a naponként megújuló életre segítsen bennünket mindnyájunkat az isteni kegyelem!

Németh Károly
esperes





Suspiriumok.

Máté XXII. 15—22.

Szined előtt, én Megváltóm
Buzgó szívvel kérek :
Nevelj engem szent példáddal
Igaz keresztyénnek,
Hogy amit az Isten tőlem
És e világ várnak,
Végezhessem híven, kedvvel
S igaz úton járjak.

Máté IX. 18—26.

Uram, amíg élek, te viselsz rám gondot ;
Mikor bánat éget, a tűzét megoltod.
A halál verméből te hozod ki lelkem,
Hogy tiéd lehessen az örök életben.
Ezért nem csüggedek, ha a sors csapása
Törékeny életemet ide s tova hányja,
Mert akár élek én, akár pedig halok,
Mindenkor, mindenütt a tiéd maradok.

Máté XXIV. 15—28.

Szent igéd előtt nyisd meg szívünket
S töltsd be színültig békességgel,
Mert ami tőled száll alá hozzánk,
Győzelemre csak az vezérel.
Tégy vigyázókká és taníts túrni,
Hogy mire eljössz, úgy fogadjunk,
Mint kik e drága békesség által
Égi kegyedre méltók vagyunk.

Máté XXV. 31—46.

Kérek, Atyám, fordítsd hozzád
Bűnbe merült lelkemet
S az ítélet gondolatát
Vésse belé szent kezed.
Ne feledjem, amíg élek,
Hogy a jót kell követnem,
Mert ha számadásra hívsz majd,
Údvöt csak úgy adsz nekem.

vitéz MAGASSY SÁNDOR.



Föld lakosa — mennyi polgára.

Szentháromság utáni XXIII. vasárnapra.

Máté 22. 15—22.

Testvéreim a Jézus Krisztusban!

A keresztyén egyház megalapítása óta mindig akadtak emberek, akik Üdvözítőnknek az emberi élet céljára és rendeltetésére vonatkozó tanításait részben vagy egészben félreértették. Áll ez különösképen a keresztyén középkorról, amikor az ember rendeltetését, üdvösségének elérését a teljes földi szegénységben, a külvilágtól való elszakadásban, az önmegtartóztató, sőt öntestüket sanyargató életben vélték felismerni. Igaz, Jézus az önmegtartóztatást, a böjtölést mint hathatós önfegyelmű eszközt, az imádságot, mint lelkünk ébrentartásának fegyverét maga is ajánlotta és gyakorolta, erélyesen korholta a mulandó javakért való oktalan és pogányos gyötrelmet és agaságoskodást, sőt a gazdag ifjúnak — mert az szívvel-lelkével ragaszkodott földi javaihoz, ami visszatartotta az „egy szükséges dolog” keresésétől — azt ajánlotta: „Ha tökéletes akarsz lenni, eredj, add el vagyonodat és oszd ki a szegényeknek; és kincsed lesz mennyben; és jér és kövess engem.” (Máté 19. 21.) Igaz, Ő is szegénységben töltötte életét (Máté 8. 20), Ő maga is szívesen kereste időnként a magányt, hogy Atyjával imádságban egyedül legyen, de mindezt: a magányt, a világtól való elvonultságot, az önmegtartóztató életet, a szegénységet nem tekintelte az üdvösségre vezető eszköznek, még kevésbé életcélnek. Ami e világról és az Őt követőknek földi életéről való fölfogását és tanítását illeti, az legvilágosabban tűnik ki főpapi imájából, amelyben övéiért, kiket az Atya adott Néki így imádkozik: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (János 17. 15.) Vagy gondoljunk csak a hegyi beszédre. Ott egy szóval sem említi: gyűlöljétek e világot, zárkózzatok el az emberektől, hanyagoljátok el kötelességeiteket, amelyeket mint földi lények, mint emberek és mint a társadalom tagjai vagytok hivatva teljesíteni, hanem inkább azt mondja: legyetek e földnek savai, legyetek e világ világossága, ne rejtsetek Isten adta tehetségeiteket véka alá, „úgy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyi Atyátokat.” (Máté 5. 16.) Teljesítsétek tehát emberi kötelességeiteket, jót cselekedvén mindenkor a mennyi Atya dicsőítésére.

Hasonlóra tanít bennünket és int az Úr mai szent evangéliumunkban is; tanít és int: keresztyén ember, föld lakosa — mennyi polgára vagy, azért:

1. teljesítsd híven kötelességeidet itt alant mint e föld lakosa és
2. add meg Istennek ami Istené, mint mennyi polgára.

1.

Jézus közös ellenségei — ezuttal a császári uralom ellen hadakozó farizeusok és a császárhű herodiánusok egyesülnek a közösen gyűlölt Jézus ellen — küldöttséget menesztenek az Úrhoz egy kényes politikai kérdésben, „hogyan szóval ejtsék őt törbe.“ A kérdés ez: „Szabad-e a császárnak adót fizetnünk, vagy nem?“, vagyis: ellenzi-e vagy helyesli-e a Mester a most fennálló rendet, mi a politikai pártállása, lerázza-e a zsidó nép a római császárság igáját, vagy tovább hordja-e azt? A kérdés Jézus ellenségeinek szempontjából igen ügyes volt, mert nagyon jól tudják, akár határozott igennel, akár nemmel felel az Ur, mindkét esetben van okuk Őt bevádolni, vagy a népnél, mely a császár igájától szabadulni akar, vagy a császárnál és annak uszályhordozójánál, Heródesnél, kik féltik hatalmukat és befolyásukat. Jézus azonnal átlátja a gonosz szándékot, nem felel sem igennel, sem nemmel, hanem adópénzt mutatott magának és a császár képére mutatva azt mondja: „Kie ez a kép és felírás“, és feleletükre „A császáré“, azt a határozott utasítást adja nekik: „Adjátok meg azért ami a császáré a császárnak; és ami az Istené az Istennek“, vagyis ha elfogadtátok és használjátok a császár pénzét az ő képével és felírásával, elfogadtátok őt az ország uralkodójának és így kötelesek vagytok megadni neki azt, amivel tartoztok neki; engedelmességet tiszteletet, adót, teljesítétek tehát kötelességeiteket mint alattvalók, mint honpolgárok amit úgyis vagy csakis úgy tehettek meg, ha megadjátok Istennek ami Istené.

És ezzel Jézus nekünk is, kik az Ő követőinek valljuk magunkat, emberi, honpolgári, társadalmi kötelességeinkre vonatkozólag fontos, különösen a mai nehéz, küzdelmes időkben megszívlelendő intelmeket ad. „Adjátok meg ami a császáré a császárnak“. Egyet itt természetesen le kell szögezünk és jól figyelembe vennünk. Amint Luther a 4. parancsolat magyarázatában általánosítja a „szülők“ fogalmát, amint a 4. kérdésben „A mindennapi kenyeret“ tágabb értelemben veszi, úgy a mai evangéliumban sem kell és szabad a „császár“ szót a mi reánk és a mai viszonyokra való vonatkozásában a maga szűk értelmében vennünk és esetleg csak földi uralkodóra gondolnunk. A mi „császárunk“ sokkal több: hazánk, nemzetünk feljebbvalóink a családban és házban, az egyházban és iskolában, vezetőink és uraink az államban és hazában, sőt minden embertársunk, akikkel szemben szűkebb vagy tágabb körben kötelességeink vannak: hitvesünk, gyermekeink, szüleink, testvéreink és minden honfitársunk, mindenki akinek javát kell munkálnunk, boldogságát és boldogulását elősegítenünk. Sokat beszélnek, sokat írnak, sokat tanakodnak gazdasági szanalásról, szociális kérdésekről, egy jobb jövődőről, de hiába, üres szóbeszéd marad minden erőlködés, ha hiányzik a mai ember kötelességérzete, ha egyik a másikának nem adja meg azt, amivel tartozik neki, ha a gyermek nem érez a szülők iránt tiszteletet,

ha a felnőtt és öreg ember arcát meg nem becstülik, ha az államban nincs törvénytisztelet és fegyelmezettség, ha minden téren, úgy a családi mint egyházi, valamint állami életben csak széthuzást és tekintélyrombolást lát az emberi szem, ami sajnos a mai kor egyik legsiralmasabb és legmegdöbbentőbb tünete. Akinek szíve még nemes eszmékért tud lelkesedni, fájdalommal látja, hogy ma, mikor oly sok nagy és szent kötelességet ró ránk az idők megnehezülése minden téren, egy mindent sokszor a legszentebbet is lábbal tipró szabadosság kap lábra, szabadosság erkölcsi és társadalmi téren. A mai ifju és leány, ki tulságosan a test ápolásának és a sportnak hódol, már nem többé az a nemes ideálokért rajongó ifju ember, az idősebbek és öregek mintha elvesztették volna gyermekeik fölött való hatalmukat, hova-tova mindenki a maga „császára“ akar lenni csak önönmagát és saját érdekeit tekinti és nem ismer mások iránti tiszteletet és szeretetet.

Jobb, boldogabb idöket várunk. Halljátok hát testvéreim, kik jobb napokat vártok az apostoli intelmet, amely tisztán és világosan mondja meg, hogyan adhatja meg ki-ki a császárnak ami a császáré: „Végezetre mindnyájan legyenek egyértelműek, rokonérzelműek, atyafiszerezők, irgalmasak, kegyesek. Nem fizetvén gonosszal a gonoszért, avagy szidalommal a szidaloméért; sőt ellenkezőleg áldást mondván, tudva, hogy arra hivatatok el, hogy áldást örököljete. Mert aki akarja az életet szeretni, jó napokat látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot. Forduljon el a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a békességet és kövesse azt. (I. Péter 3. 8–11.)

2.

Ezek a kötelességek természetesen csak ott és akkor teljesíthetők és vezetnek saját, ember- és honfitársaink, hazánk boldogulásához, ha istenfélelem lakozik szivünkben, ha mint Jézus mondja: megadjuk Istennek ami Istené, ha Néki szenteljük életünket, akaratunkat, ha az Ő Igéje talál otthonra házainkban, szíveinkben Józsué e vallomásával: „Én és az én házam az Urnak szolgálunk,“ ha el nem felejtjük: földnek lakosa, nemcsak e földnek élsz, ahol kötelességeket kell teljesítened, hanem magasabb rendeltetésed, mint ama mennyei haza polgárának.

A népek története igazolja, hogy amikor az emberek elpártoltak Istenüktől és elfelejtették Őt, mikor az emberek elvakultságukban az isteni törvényeket lábbal tiporták, a pusztulás és romlás következett be. A népek élete igazolja, hogy az istennélküliség nyomában az erkölcsi züllés és vele a boldogtalanság járt.

Szolgáljon ez mindnyájunknak, egész népünknek intő például, hogy megtaláljuk megint a visszavezető utat Istenhez, hogy emberi rendeltetésünknek tudatára ébredve mindenki megadja Istennek ami Istené, hogy ezáltal örököse legyen mindenki és földi élet vándorlása után az örök élet koronájának. Ámen.

Ifj. Stráner Vilmos
kaposszekcsői lelkész.

Jézus az élet és halál Ura.

Szentháromság utáni XXIV. vasárnapra.

Máté ev. 9. 18—26.

Megdöbrentő a történet, melyet az evangélium elénk tár. Egy fejlődő, kibontakozni készülő életbimbót szakít le a kérelhetetlen halál. Ilyen ifjú élet porbahullásának látása könnyet sajtol a szemekből, elfáraszt, elbágyaszt. A halál vészmadarának szárnycsattogásai az emberpalánta gyengeségének hirdetője.

Jó dolog ezt a vészes csattogást nem hallani, jó élni abban a tudatban, hogy messze van tőlünk. És az emberi életnek van formája, mely feledteti a mulandóságot. Amikor jól megy dolga, amikor a hivatás becsületes betöltése a méltó jutalmat hullatja ölébe, amikor élethajója nem jut háborgó vizekre, amikor az embertársak szeretete és bizalma veszi körül, akkor oly jó élni és nem gondolni a mulandóságra, a halálra. De hánynak adatott az meg a rút önzés emez idején, mikor „a közélet fergetegében-forgatagában, az érdek harcai dúlnak s el-elvadulnak, s a kenyér ára verejtek s néha vér“. — Az élet vázsnán a szenvedők tábora a nagyobb. Itt a szemek révedező tekintete a kétségbeesést, nyomort, keserűséget, a szálnalmas elmúlás gondolatát kiáltja bele a világba. Szegény Lázárok nyüzsögnek az életmezőn. Nincsenek körülöttük a hízogók, kenetes szavakat mondók számai, nem nyílnak meg előttük fényárban uszó termek, de mind sürűbben tűnik fel előttük a fekete vészmadár. Hová menjen ez a nagy tömeg, mikor a szenvedések kötele szorosabban fonódik a nyak köré, mikor a meglátogatások egyre lejjebb nyomják, a mulandóság érzése egyre fokozódik? Testvér, ki ide-oda vonszolid fáradt tested, ki érzed még a benned lakó lelkeség munkálkodását, utolsó erőfeszítéssel kísérd Jairus főember házába Jézust, hogy meglásd mi megy ott végbe s vallást teszel róla, hogy

Jézus az élet és halál Ura.

Mint ilyen:

hitet vár, szeretetet ad, reménységet ébreszt.

I.

Egy bizonyára köztisztelőben állt zsidó főember házában egy szép reményekre jogosító ifjú életnek a halállal való tusája zárult le. A kaszás ember zsákmányként követeli magánál egy serdülő leányzó életét. A szívettépő keserűség, a halállal tusakodó, majd távolléte alatt meghalt leányzó atyját, miután költséget nem kimélve mindent megkísérelt a drága gyermek megtartására, odaviszi a názareti ács fiához, a mi Jézusunkhoz, kivel eddig vajmi keveset törődött, hacsak nem volt ellenséges indulatu irányában, hogy vergődő atyai szívének feltárásával könyörületességre indítsa azt, ki istenerejének nem egyszer adta már tanujelét. A nyomorúság Jézusnál keres gyógyírt; így a főembernél.

De ime, társa is van, egy 12 év óta beteg asszony, ki gyógyulása érdekében kimerítette az összes lehetőségeket, feláldozta egész vagyonát, de hiába. Beszélni, keseregni nem kíván már, csak megerinteni kezével a Mester ruhájának szegélyét, mert hiszi, ha ezt teszi, meggyógyul. Csodálatos valami is az a hit, mely könnyeket tud szárítani, nyomorúságot feledtetni, az Istent megláttatni. A nyomorúság Jézusnál keres gyógyírt; így az asszonynál.

A halál és betegség elmaradása talán gyeppel verte volna ki azt az utat, melyet így meg kellett tenni az asszonynak is, a főembernek is. És bármennyire szeretnők is eltitkolni a minden betegségtől, kórtól, aggodalomtól való mentességünket, reánk cáfol a lázas állapotra valló ide-odafutkosás, az üde élet-hangulatnak, a magatartásban megnyilatkozó istenbízalomnak hiánya. Vörös fonálként húzódik végig az emberiség életén a lelki nyugtalanság, az elégedettség nélküli valóság. Hol találunk gyógyulást, örömet, vigasztalást? Az utat megmutatja az evangélium, úgy hívják: a *hit utja*. Ez a feltámadás, az új élet, az erőrekapás egyedüli utja. Ha erre nem talál rá a mának szenvedésekben, lelket sorvasztó megpróbáltatásokban bővelkedő népe, nem következhet más, mint süllyedés s végül teljes pusztulás. Legyen a mi szenvedésünk, betegségünk az az emelődaru, mely a bűnökkel fertőzött mélységből az Isten légkörébe emel. A mi nemzetünket a kristálytisztá evangéliumba vetett hit fel-emelte már egy nagy csapás után, ne akarjuk most sem nélkülözni. A Krisztusban való alázatos hit által a gyásznak órái is ünnepi órákká magasztosulnak, melyek odavisznek Isten színe elé. Örüljünk, hogy van szenvedés, mert éltető harmatcseppje ez a hit virágának. És mikor a hit virága kezdi széttárni szirmait és mennyei színt ad néki az isteni kegyelem csodás szépségű fényzőne és kezd egyre erősebb lenni bennünk a tudat, van egy mennyei Atya, ki segíti elviselni az élet keresztyét, ki ha sebez, be is kötöz, akkor megérezzük, hogy a hit virágának édes gyümölcseként az a Jézus, ki az élet és halál Ura s tőlünk hitet vár, életörömet hozó szeretetében részesít bennünket.

II.

Lépjünk reá a hit útjára, járjunk azon célegyenest, nem akarva kétfelé sántálni s nyert ügyünk van, mienk a győzelem; a hit jutalma, a jézusi szeretet megtapasztalása. Csak így vallhatjuk igazán, jó dolog az Úrnak közelében lenni, az ő védőszárnyai alatt futni meg az életmézőt, az ő kezének oltalmát érezni a nehéz életviszonyok között.

Nézzünk a főemberre! Célt ér. Bármennyire neheze esett a Názáreti előtt való meghajlás — tán szégyelhetette is — egy belső hang, a hit szava volt, azt mondotta néki, meg kell tennie zaklatott és kesergő szíve békességének érdekében. S nem szégyenült meg Jézus segítő szeretete megnyilatkozásának várásában, Esdő szava meghallgatásra talál a meglátogatottak, szerencsét-

lenek, sírók orvosánál, ki gondolkodás nélkül siet a halál-látogatta ház felé, hogy segítő szeretete életet leheljen egy testbe, melyből a lélek elköltözött. Akadályt nem ismer ez az isteni szeretet, ha gyászkönyveknek örömkönyvekké való álváltoztatásáról van szó.

Ne tévesszük szem elől a Jézushoz törtető asszonyt sem, kinek minden vágya a Mester olcsó köntösét megérinteni. És mikor szemérmes tekintete találkozik a Mesterével, már hallja is a szeretet melegétől lágyszeliden hangzó, kőbe kívánczozó szavakat: bízzál leányom, a te hited megtartott téged.

A jézusi szeretet visszaadja a leányzót szüleinek, a beteg asszonynak pedig utat nyit a társadalmi életbe. A benne lakó isteni lélek nem tud közönnnyel elmenni a szomorúság, gyász mellett anélkül, hogy szeretete dicsőségének sugarával ne vidítsa fel még a legfájóbb tekintetet is, mely szeretet örömmé varázsolja a szívettépő gyászt is.

A hitben gazdag felismeri ezt a jézusi szeretetet a maga életében is, mely hasonló cselekvésre ösztönzi. Alkalom a szeretet gyakorlására, ami nélkül zengő érc és pengő cimbalom vagyunk csupán, bőséggel van. Egy véres világégés rombadöntötte egyesek és közületek terveit, reménységeit. Egyesek és közületek hittel indulnak neki az új honfoglalásnak. Lobogjon a segíteni kész szeretet lángja magasan köztünk, annak bizonyosságául, hogy Jézus az élet és halál Ura él és munkálkodik ma is az övéiben lakó lélek révén. Legyen ez a nyomorúsággal teli jelen a kölcsönösen éreztetett és a Krisztusban való hit által megszentelt szeretet ideje, hogy megtanuljunk benne egyre jobban hinni s így életre keljen bennünk egy boldogabb élet reménysége.

III.

Ez a boldogító reménység hajtott ki a főember és asszony életfáján a jézusi szeretet megtapasztalására. Új reménységgel indulnak neki az életnek. Ismerik már azt, ki velük van életben, halálban. Ettől fogva benne inséges idők orvosát látták, kinek ereje van a halálon való diadalmaskodásra is.

Majd akkor, ha nemcsak a szűrő töviseket vesszük észre életutunkon, de meglátjuk a hit útjának szegélyén pompázó szeretetvirágokat is, hanem csak az alácikkázó szenvedésvillámokat tartjuk számon, de megőrizzük lelkünkben az áldott kegyelemverőfényt is, megérezzük az Isten ígéje szavának igazságát: akik az Istent szeretik, azoknak mindenek egyaránt javokra vannak; megbizonyosodunk még a tükör által való homályos látás idején, hogy e világ minden keserősége, fájdalma, gyásza drága gyümölcsöt hoz abban a hazában, melynek reménysége gazdagon tölti el a hívő szívet. Ennek a Krisztus által plántált szent reménységnek valóra váltásáért ne lankadjunk meg a hit útján való járásban, mert ezen találjuk meg Vigasztalónkat, ha a szenvedés terhe alatt kezdünk roskadozni. Segí-

tönket, ki szeretetének balzsamcseppjeivel enyhíti az életharcban kapott sebek fájalmát, Utmutatónkat, ha szem elől akarjuk téveszteni a reménységlátta boldog örökkévalóságba vezető utat. Ámen.

Hoffmann Ernő
pusztavámi lelkész.

Az elgurult drakhma.

Szentháromság utáni XXV. vasárnapra.

Lukács 15. 8—10.

Lukács evangéliumának 15. része három csodaszép példázatot tartalmaz: az elveszett juhról, az elgurult drakhmáról s a tékozló fiúról. A három közül a legkevésbé ezt a példázatot ismerik. Pedig megérdemelné, hogy ismerjék jobban, mert csodálatos dolgokat mond el nekünk Isten hozzánk való nagy szeretetéről.

Értsük meg először világosan magát a példázatot.

Egy asszonyról van itt szó, aki özvegy. Saját magának kell kezelnie a pénzét, nincs aki levegye válláról a mindennapi kenyér keserves gondját. Teljesen egyedül álló özvegy. Gyermekek sincsenek körülötte. Nincs kihez szólania. Mikor megtelik szíve kimondhatatlan nagy örömmel annyira, hogy nem tudja már egyedül elhordozni, nincs kinek megmondani, hogy megtalálta a drakhmát. Ki kell mennie a szomszédba, ha el akarja valakinek ujságotlani a szívét boldogító örömhirt.

Szegény egyedül álló özvegy asszonyról van szó ebben a példázatban. Nincsenek talentumai, csak drakhmái. Nincs nagy pénze, csak aprópénze. Hogy lehet hát akkor, hogy csak úgy elgurul tőle egy pénzdarab? Hisz az ily szegény, egyedül álló özvegyek nem tartják oly könnyű helyen a pénzüket, hogy csak úgy könnyen elgurulhasson tőlük a pénz. Csak egy magyarázatot lehet rá találni. Olvasta a pénzét s mikor kidöntötte tárcájából az asztalra, legurult az egyik az asztalról.

Tehát egy szegény, pénzét olvasó, egyedül álló özvegy asszonyról van szó ebben a példázatban.

Láttatok-e már szegény özvegy asszonyt pénzt olvasni? Nem úgy olvassa, mint a bankpénztáros, aki közönyösen göngyölgeti papírba a kezén átfutó hatalmas összegeket s teszi be unott, fáradt arccal a páncélszekrénybe. Nincs az arcán semmi abból a kéjes érzésből, mellyel a zsugori vájkál asztalán a pénzhalomban. A szeméből hiányzik az a vércsetekintet, mellyel a pénzsóvár ember néz az asztalán heverő pénzcsomóra. Valami csodálatos meleg szeretet sugárzik le a szemeiből.

Szereti a pénzét, mert neki minden pénzdarab egy emlék. Mindegyiknek meg van a maga története. Minden pénzdarabnak megvan a maga története, csak nem mindenki tud róla. Annak a pénznek is, ami most a te zsebedben van. Ki tudja

hol járkált azóta, mióta mint csengő érc, vagy suhogó bankó kikerült a pénzverdéből! Hány bank pénztárában hevert, hány koldus zsebében huzódott meg, mennyi örömet szerzett, mennyi irigységet okozott, mennyi áldás és mennyi átok tapad hozzá! Te nem tudsz róla. Nem tudnád megmondani, hogy melyiket hol és kitől kaptad? De a szegény özvegy meg tudja mondani: Ezt itt kaptam, sokat kellett túlóráznom miatta; amannak az a története, hogy egy ebédől fosztottam meg magamat, csakhogy félretehessem és így tovább. A menyasszony simogatja oly gyengéden csokrát s az árva férfi néz így az édes anyja elfakult írását őriző sárgult levélpapírra, mint ahogy a szegény özvegy a pénzére.

De nemcsak azért szereti a pénzét, mert multja van a szemében, hanem azért is, mert a jövődjét is látja a pénzének. Tíz drakhma, ha nem is volt nagy összeg, de mégis nagyobb volt, semhogy csak úgy mindennap lehessen találni ennyit egy szegény asszony pénztárcájában. Megfelel körülbelül békebeli tíz aranykoronának. Nagy pénz volt ez valamikor. Hogy lehetett mégis ennyi pénze ennek a szegény asszonynak? Csak úgy, hogy gyűjtögette valamire. Hiszen ezért olvasgatta is a pénzét.

Láttatok-e már valamikor szegény özvegy asszonyt pénzt gyűjtögetni. Nézzétek meg az édes anyát, mikor szomorúan látja, hogy a kis fia lába kilátszik a cipőből, pedig már beköszönt a hideg idő, hogyan kuporgatja össze a filléreit egy pár jó erős bakkancsra! Nézzétek meg a nagyanyót, aki úgy szeretné meglepni valamivel a kis unokáját, aki bearanyozza életének keserves alkonyát a maga szeretetével, nézzétek meg, mikor elkezd kuporgatni azért, hogy legalább egy pár gombolyag pamutot tudjon venni, amiből majd puha meleg harisnyát fog kötni reszketős kezével s nehezen látó szemével az aranyos unokának! Vagy nézzétek meg öreg embert, aki kegyelemkenyéren él s mindig úgy érzi, hogy igen szeretnék már a föld alá dugni, nagyon kinézik már őt ebből az árnyékvilágból, mikor elhatározza, hogy épít magának egy kis viskót, csak olyan nagyon egyszerűet, de az mégis az övé lesz, onnan senki sem fogja kinézni... s elkezd erre kuporgatni. Minden este kirakják maguk elé a pénzt, gyönyörködnek benne s könnyfátyolos szemük már nem a pénzt látja az asztalon, hanem azt, ami lesz majd belőle: az erős bakkancsot, a puha harisnyát, az otthont nyújtó kis viskót.

Oh, ha az a pénz érezni tudna, hogy felmelegedne ettől a csodálatos nagy szeretettől! De a drakhmának nincs szíve, a pénz nem érez. Hidegen cseng, mikor az asszony kidönti az asztalra s el kezd gurulni egyre messzebb a szerető szívü özvegy asszonytól. Odaért az asztal szélére. Ha esze volna, megállana, mert megborzadna attól a mélységtől és sötétségtől, ami ott vár leleselkedve reá. De a drakhmának nincs esze s legurul. Hálátlan, esztelen drakhma.

Az asszony azonban most mutatja meg csak igazán, hogy mennyire szereti a pénzt. Nem tud belenyugodni a pénz elvesztésébe. Keresni kezdi. Lehajol fáradt, öreg derekával s végigtapogatja a szoba padlóját. S mikor nem találja, nem mondja, majd holnap megkeresem. Rögtön meg akarja találni. Gyertyát gyújt, felkutat minden sarkot, seprőt fog, kisöpör minden zugot, nem bujt-e oda az a rossz drakhma? Figyeljük meg, hogy nemcsak a munkát nem sajnálja a drakhma keresésében, hanem még áldozatoktól sem riad vissza. Gyertyát gyújt. Nagy sor ez egy minden fillért szent célra kuporgató özvegnél! Nem gondolkozik felette, hogy nem ér-e sokkal többet az az elégetett gyertya s az az elpocsékolt erő, amit a drakhma keresésére fordít, mint az egész drakhma? Nem számol, hogy kifizetődik-e, mert a szeretet sohasem számol, az mindig tékozol.

A legjobban azonban az mutatja, hogy mennyire szereti a drakhmát, amit akkor csinál, mikor megtalálja. El tudom képzelni, hogy csillant fel a szeme, mikor egyszer csak a seprő alatt elkezd gurulni valami s ő a gyertya fényénél felismeri az elgurult drakhmát. Oh mivé lett az a szép drakhma! Fényes orcája, mit oly szeretettel fényesített, poros, piszkos. Amint a kezébe veszi, könnyeivel mossa újra tisztára s odaszorítja a keblére, mintha csak meg akarná vele éreztetni szívének boldog dobogását. Olyan nagy az öröme, hogy nem tudja egyedül elhordozni. Meg kell moudania valakinek. El kell dicsekednie valakinek, mert szétrobbanna az örömtől a szíve, ha nem könnyítene rajta. Vannak ily örömök a világon s aki még nem érezte ezt, annak nem volt az életben még igazán nagy öröme. Átszalad a szomszédokba. Beront az ajtón. Úgy ragyog az arca, mintha legalább is a főnyereményt nyerte volna meg, pedig csak a drakhmáját találta meg.

Ennyi a példázat. Az értelme is igen világos. Az asszony az Isten. A drakhma az ember. A szoba, ahol keresi pénzét, a világ. A szomszédok az angyalok.

Próbáljunk csak egypár gondolatot kiragadni ebből a példázatból.

Mindjárt a legelső gondolat megállít bennünket: az Isten olyan, mint egy asszony. Szinte megütközünk rajta, hogy mint lehet Istent asszonynoz hasonlítani! Amikor mi Istenre gondolunk, mindig úgy gondolunk Rá, mint férfira. Így is imádkozunk Hozzá: „Mi Atyánk“. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ez is csak hasonlat. Amikor Isten mindenható erejét, vagy mindentudó értelmi fölényét, vagy uralkodó királyi méltóságát, vagy kérlelhetetlen igazságu birói tekintélyét akarja az Irás szemléltetni, akkor a férfi gondolatával világítja meg Isten lelkének titkait, de mikor Isten hozzánk való nagy szeretetéről akar nekünk fogalmat alkotni, akkor mindig a nő gondolatához fordul. Már az O-testámentumban megtaláljuk ezt a hasonlatot. Ésaías könyvének végén azt mondja magáról az Isten: „Mint férfit, akit anyja vigasztal, akként vigasztallak titeket én“ s azt

is mondja: „Hát elfelejtkezhetik-e az anya gyermekéről. És ha elfelejtkeznének is ezek, én terólad el nem feledkezem.“ Az Új-testámentumban pedig akkor, mikor Jézus nagy szemrehányó beszédét mondja Jeruzsálem felett, amely nem akar engedelmeskedni Isten szeretetének, szintén a tyukanyóhoz hasonlítja őt.

Figyeljük meg e kijelentéseket. Az első a vigasztalásról szól. Tud a férfi is vigasztalni, de milyen esetlenül áll a bánatossal szemben! Gyönyörű vigasztaló gondolatokat mond neki. Azt hiszi, hogy az értelmén keresztül be lehet gyógyítani a szív sebeit. A nő nem tud oly magasztos gondolatokat mondani a szenvedés bölcséletéről, csak leül a fájó szívű ember mellé, megszorítja a reszkető kezét, letörli az alápergő könnyet, végigsimogatja a redős homlokot s együtt sír vele. Ha a gyermek megvágja az ujját, az apa szakszerűen be tudja kötözni, de nem tudja a gyermeket úgy megvigasztalni, mint az édesanya, kinek a csókjától is elmúlik már minden fájdalom. Bánatos testvérem, melegedjék fel a szíved arra a gondolatra, hogy Isten úgy szeret, úgy sír veled, úgy akar megvigasztalni téged, mint az édesanyád!

A másik ó-testámentumi gondolat a szeretet hűségéről szól. A férfi szeretete is ismeri a hűséget. Csak nézzük meg a családjukért dolgozó apák hatalmas táborát, akik éjt-napot egygyé tesznek, hogy meglegyen családjuk számára a mindennapi kenyér. De azért a férfi mégis hamarabb tud felejteni, mint a nő. Figyeljétek meg azokat a családokat, ahol valamelyik gyermek kiválik a családból és szégyent hoz reá. Melyik mond le róla hamarabb? Mikor az apa már régen kimondta az utolsó szót s beszűntette a tékozló gyermek támogatását, az édesanya még mindig nem tudja felejteni s titokban még mindig akad számára nála egy-egy eldugott falat, egy-egy kis pénzmag. Szegény, kitaszított árva lélek, melegedjék fel a szíved arra a gondolatra, hogy olyan kitartó hűséggel gondol reád az Isten, mint az édesanyád!

A harmadik ó-testámentumi gondolat a szeretet gondoskodásáról szól, arról a féltésről, megvédeni akarásról, mely eltölti a szerető szíveket szeretetök tárgyával szemben. Oh a férfi is tudja félteni a családját. Nézzétek, mikor sikra száll az érdekében! Villog a szeme, mint a kölykét védő oroszláné. De nézzétek meg az édesanya féltő szeretetét is. Atvirrasztott éjszakák, gondterhelt nappalok, kisírt szemek beszélnek róla, hogy nincs egy nyugodt pillanata, mindig az övéiért aggódik. Szegény lélek, ki remegve szeretnél menedéket találni valahol, mert gonoszul üldöz a világ, melegedjék fel a szíved arra a gondolatra, hogy úgy aggódik érted az Isten, annyira a tiéd minden szívdobbanása, mint az édesanyádé!

Ez a példázat azonban nemcsak annyit mond, hogy a jó Isten olyan, mint egy asszony, hanem azt is mondja, hogy olyan, mint egy szegény asszony. Itt van a másik gondolat, ami megállít bennünket. Szinte megütközünk ezen is, hogy mikép lehet Istent szegénynek mondani. Hiszen az övé az egész világ. Így

dicsérjük őt: Tied az ország és a hatalom és a dicsőség. Egyetlen szavával ronthat, teremthet száz világot, miben láthat hát szűk-séget? Isten szegény szeretetben. Nem abban, ami belőle árad ki, hanem abban, ami feléje árad. S ez a legnagyobb szegénység.

Mikor Isten megteremtette az első embert, Ádám volt a leggazdagabb. Ővé volt az egész föld. És mégis szegénynek érezte magát, mert nem volt senki, aki szerette volna. Hiába jöttek hozzá az állatok. Hiába csóválta farkát előtte az első kutya, hiába ugrott vállára s törlézkedett arcához hizelegve az első cica, hiába szállott kezére, hogy onnan egyen buzát, az első galamb, . . . neki más kellett, hozzá hasonló valaki, aki szeresse őt. Istennek is hiába van meg az egész világ. Szegénynek érzi magát, mert nem tapasztal elég szeretetet.

Valaki azt mondhatná, hogy hiszen ott van az angyalok hatalmas sokasága, amelyik neki zeng örök halleluját, őt szereti, őt dicséri örökkön örökké! Kérdezd meg az édes anyát, mért sír az elzúllott gyermeke után? Mond meg neki, hogy hálátlanság az tőle Isten iránt, aki adott neki jó gyermekeket is, hogy mindig csak a rosszra gondol s nem veszi észre a többiben rejlő áldást. Azt fogja felelni: Nem tehetek róla, én azt szeretem legjobban, aki legmesszebb van tőlem s azután sirok mindig, aki itthagytott engem. Látod ez az Isten érzése! Hiába van körülötte tizezerszer tizezer és ezerszer ezer angyali sereg, ő csak utánad sír, a tékozló gyermeke után. Üres neki a mennyország nélkülöd. Mond nem melegszik fel a szíved ennyi szeretet láttán!

Azt is mondja még ez a példázat, hogy úgy néz reád az Isten, mint a szegény asszony a pénzére, mikor olvassa. Láttuk, hogy az a szegény asszony nem a pénzösszeget szereti, hanem a pénzének minden egyes darabját külön. Mindegyiknek ismeri az egész történetét, a múltját és a jövődjét. Testvérem ki azt hiszed, hogy te oly senki vagy az élet nagy tengerében, névtelen katona a nagy emberi hadseregben, hogy Istent nem is érdekli a te ügyed, hogy ő sokkal átfogóbb gondolatokkal foglalkozik, emeld fel a fejedet az ismeretlenség homályából! Az édes anya kibeszélhetetlen szeretetével nem az egész emberiséget általánosságban szereti Isten, hanem minden embert külön. Ne azt mondd tehát: Mennyire szereti Isten az embert, hanem mondd azt: Mennyire szeret Isten engem? Igen szeret, mert ismeri multadat, tudja, mibe kerültél neki s ismeri jövődöt, tudja, hogy miért teremtett téged!

Oh, hogy lehattél oly esztelen, hogy elkíváncoztál ennyi szeretet közeléből! Hogy lehattél, oly szívtelen, hogy megtudtál bántani ilyen szívet! De nézd, Isten azzal is megmutatja irántad való szeretetét, hogy nem tud bəlenyugodni elvesztésedbe. Nem csak vár vissza téged vágyó szívvel, mint a tékozló fiút várta haza az apja, hanem mindent elkövet, hogy hazahozzon. Keres téged. Most is azért gyújtotta meg ez estén az evangélium világító szövétnekét, mert keresi az elgurult

drakhmáit. Állandóan végigsöpör ezen a világon, honnan gurul elő egy egy pénzdarab!

Nem csak munkát szentel reád, hanem áldozatot is hoz érted. Fiában önmaga hajol le erre a földre keresni téged. Meggyújtja őt s nem számolja, hogy érdemes-e az emberért Fiát elégetni, mint szent áldozatot. Ha senki más nem tért volna meg a golgothai áldozat után, csak az az egy lator, akkor is meghalt volna Krisztus, mert oly drága neki minden ember. Mondd, hogy lehet ellenállani ily nagy szeretetnek!

Pedig a legjobban még akkor mutatja meg Isten, hogy mennyire szeret téged, amikor már megtérsz s amikor meglátod, mennyire örül neked! Amikor egy lélek felemeli fejét s kitárja szívéét az elfelejtett édes anyá, az Isten felé, mikor ajkára jön egy léleknek ez a mondat: Bocsáss meg az elrabolt esztendőkéért... szeretlek Téged... akkor odafele a pazar mennyországban ragyogó öröm suhan át az Isten arcán, öszszehívja szent udvartartását s megparancsolja annak a hatalmas százegymilliós karnak, hogy énekeljen valami nagyon szépet, nagyon vigat, mert neki igen nagy az öröme. Nem bírja elhordozni egyedül azt az örömet, amit te tudnál Neki szerezni!

Világoljon fel hát arcotokon az evangélikusok evangéliuma, az örömhírt hozó vallásnak örömhíre, a szeretet boldogsága: *Szeret engem az Isten s én is szeretem Őt! Amen.*

Túróczy Zoltán.

Pillantás a jövő életbe.

Szentháromság utáni XXVI. vasárnapra.

Máté ev. 25. 31—46.

Nincs ember, aki a jövő kérdése iránt ne érdeklődnék. Ott van ez a gondolat a gyermek álmaiban, az ifjúság ábrándjaiban, a felnőtt küzdelmeiben, az öregkor csendes szemlélődésében. A holnap gondja a jelen legerősebb mozgatója.

A vallástörténet tanítása szerint minden vallásban nagy probléma a jövő élet. A hívő lelkek mélyén ott áll a túlvilági élet sejtelve. Ami a földi életből kimaradt, azt a jövő életben óhajtja megnyerni az ember. A jelen hiányait, mulasztásait, tökéletlenségeit szép, tökéletes alakban álmodja bele a nagy jövőndőbe.

Az örök élet hitében a tökéletesség utáni vágy jut kifejezésre. A mohamedán az örömek teljességét, a buddhista a tökéletes nyugalomba merülést várja a túlvilági élettől. A keresztyén embernek is ígér valamit a sirontúli élet: Az Istennel való élet boldog megvalósulását. Magasztos lelki gyönyörűség ez, mely a keresztyén világnézet teljes lelkiségéből következik.

Nem érzéki gyönyöröket ígér, mint a mohamedán vallás, nem teljes érzéketlenséget, mint a buddhizmus, hanem áldott lelki boldogságot, ami után a keresztyén állandóan sóvárog, de elérni csak az örökkévalóságban tudja.

Jézus nem sokat beszélt a túlvilágról, nem színezte azt ki, mert tanításában sokkal többet foglalkozott a földi élettel; természetesen is kell ezt vennünk, hiszen a földi életet a túlvilági élet előkészítésének tartotta. Enélkül nincs túlvilág. A jézusi tanítás azonban teljesen elég ahhoz, hogy képet nyerjünk az örökkévalóságról, s lássuk azokat az igazságokat, amelyek annak az alapját képezik.

A keresztyén világnézet szerint van földöntúli élet, s ennek alapja a földi élet.

I. az emberi gondolkodás állandóan foglalkozott az élet és a halál kérdéseivel. Feleletet keresett rá, végül megállott előtte és alázatosan ismerte be: nem ismerjük és talán nem is fogjuk soha megismerni. A tudomány vizsgálat jelenségeket, megállapít törvényeket, de találkozik felderítetlen valóságokkal is, ahol mérő eszközei tökéletleneknek bizonyulnak, ahol kísérletei nem sikerülnek. Minden tudós ismeri a tudomány határait. Azt látja a megnyilatkozásaiból, hogy van lélek, van örök élet, van halhatatlanság. A tények megállapítása után azonban félre kell állania, mert ami ezek után következik, az már nem az ő világa.

Most lép elő a hit. Minél erősebb a hit, annál inkább visszaszorul az emberi okoskodás, mert a hit sokkalta magasabb rendű, megdönthetetlenül erős fundamentumra épít: az isteni kijelentésre. Csak az a hit az igazi, amelynek kiinduló pontja s állandó tekintélye az Isten örökkévaló kijelentése. Az ég és föld elmulnak, de az Isten beszéde örökre megmarad.

A túlvilági élet hite ezen az örökké fennálló, szilárd alapon nyugszik. Nem döntheti meg semmiféle okoskodás. De kiszínezni se akarja nekünk semmiféle, — különben emberi szempontból helyesnek látszó —, értelmi, logikai művelettel. Van földöntúli élet, mert az isteni kijelentés beszél róla! Ha nem is volna semmi valószínűsége, ha ellene mondana minden tudomány, ha gúny tárgyává tenné az emberi szellem, még akkor se tágítanánk mellőle, mert nekünk mindenképp felett álló tekintélyünk az Isten.

A halál kapuján át a Krisztus ítélete szerint kétféle irányba vezethet az emberi lélek útja: a mennyország, vagy a pokol felé.

A mennyel még csak megbékül az ember. Hiszen, ha fél is az örökkévalóságtól, mégis csak megnyugtató az a kellemes érzés, még ha csupán költészetből táplálkoznék is, hogy nem végződik az emberi élet a behorpadó sírhalomban, hogy csak a koporsó marad a kripták hűvös, nedves, dohos légkörében. Hiszen élni oly édes, oly szép! A halál ridegségével úgy se tud megbarátkozni az ember. Szébb az élet, mint a halál, megnyugtatóbb a halhatatlanság, mint a teljes megsemmisülés.

A pokollal, az örök kárhozattal már nem foglalkozik annyit az ember. Ezt olyan rettenetesnek tartja, hogy össze se bírja egyeztetni az Isten szeretetével. Még annyit hajlandó elismerni, hogy kell lenni valahol olyan helynek, ahol megbűnhődik a bűnös, vezekel az istentelen, majd azután — letelvén a büntetés — a mennyországban lesz része. Így hozta létre az emberi okoskodás a tisztítóútról szóló elméletet. Kétségtelenül van abban valami megnyugtató, hogy a kárhozat nem örök; jól esik hinni, hogy onnan mégis csak feljebb jut az emberi lélek. Csak az a baj, hogy Jézus ezt sehol se tanítja. Szerinte a kárhozat örök, ahonnet magasabb világba jutni nem lehet. A két világ a leghatározottabban el van különítve egymástól.

Szívesen tennénk engedményt az emberi elme találékony-ságának, de akkor letérnénk az isteni kijelentés örök fundamentumáról. Meg kell ám nyugodnunk abban, hogy örökkévaló a mennyország és örökkévaló a kárhozat. Ne az Isten által megszabott rendet akarjuk megváltoztatni, hanem alkalmazzuk ahhoz a mi földi életünket.

II. Jézus megállapítása szerint világos, hogy a túlvilági élet minéműségének a földi élet az alapja. Ezt a földi életet kíséri Jézus állandó figyelemmel, s azután az ítélőszékből a lélek nagy meglepetésére visszaidézi a hitnek, vagy a hitetlenségnek rég elfeledett megnyilvánulásait. Milyen kellemes is lehet azoknak, akiket azzal tüntet ki: Atyám áldottai, örököljétek az országot, mely számotokra készítettet.

A mennyország öröklésének feltétele a Jézus iránt való szeretet, s az Ő tanítása szellemében való élet. Apró, kis cselekedetekből van ez összetéve, de mindegyiken ott van a hit pecsétje, a szív megnyilatkozása. Minden cselekedettel megörvendezteti, vagy megszorítja az ember Jézust. Szüntelenül vele találkozunk az életünkben. Mintha csak vele tennénk jót, mikor az éhezőt tápláljuk, a szomjuhozót felüdítjük, a hajléktalanról gondoskoduunk, a mezítelent felruházzuk. A hitből fakadó jócselekedetet számontartja az Isten és mennyei áldások forrásává teszi. A szeretet áldást sugároz arra, aki érzi, áldással tér vissza oda, ahonnan elindult.

Már e földön is öröm a hitből fakadó cselekvés, a mennyben pedig az üdvösség eszközlője.

Látja azonban Jézus a megkeményedett szíveket is. Visszapattan azokról az Isten beszéde, nem enyhíti meg azokat a Jézus szeretetet sugárzó egyénisége, nincs érzékük még embertársaik nyomorúsága iránt sem. Nem törődnek azzal, hogy ez a világ az Isten világa, ahol magasztos hivatást teljesíthet az ember. Ezt a világot a maguk világának tartják, ahol a középpont az én, s minden más mellékes és attól nagyon távol esik. Amint nem látják maguk körül mindenben az Isten szeretetét, nem látják az embert sem; csak egyet néznek s akarnak látni szüntelenül: önmagukat. Ha Istent magát látnák, vagy egyenesen Jézus jönne hozzájuk, akkor talán engednének szigorú elveikből,

talán másképen alakulna az életük. Csak azzal mentegetik magukat: Uram, mikor látunk mi Téged úgy, hogy szükséged lett volna reánk? Ha egyenesen nekünk mutattad volna magad, ha közvetlenül hozzánk jöttél volna kérő szavaddal, hát akkor másképen viselkedtünk volna, másképen éltünk volna, de hát nem jöttél... Mi Téged nem láttunk... Hiába való a mentegőtödzés, az örök Biró íté: távozzatok tőlem ti átkozottak... és ezek mennek majd az örök gyötrelemre.

Úgy az örök életnek, mint az örök kárhozatnak a földi élet az alapja. Itt jut kifejezésre, milyen fontos, halálosan komoly számunkra ez a rövid, földi élet. Itt kell Isten gyermekeivé lennünk, mert különben nincs rá alkalmunk. Aki itt e földön nem az Istennél keresi az élet igazi örömét, el nem múló boldogságát, az odafent se fogja megtalálni. Szívesen megnyugtatóm én a ti megremegő szíveteket azzal, hogy még a síron túl is van, lehetséges valamilyen alakban a fejlődés, tökéletesedés, vezeklés, megtérés, de az Isten kijelentése alapján nem tudom ezt tenni, sőt épen azt kell mondanom, itt e földön kell Isten országát a szívben megépíteni, mert majd eljön a nagy éjszaka, mikor már senki se munkálhatja lelke üdvösségét.

Igazságos az Isten, mikor a földi élet alapján itéli az ember számára az örök életet, vagy örök kárhozatot. Itt a földön bizonyította be Isten, mennyire szereti az embert, milyen áldozatot hozott érte a golgotai kereszten. Ha az ember elfogadja ezt a felkinált áldozatot, akkor övé az örök élet. Ha pedig megkeményíti a szívét és visszautasítással felel az Isten állandó közeledésére, maga zárja ki magát az Istennel való megszentelt közösségből, nem vádolhat senkit, csak önmagát, s viselnie kell cselekedeteinek következményeit.

Még két kérdésre keressünk feleletet a felolvasott igék alapján: mi a mennyország és mi a pokol? Azt mondja Jézus a kárhozatra szántaknak: távozzatok tőlem! Ez a kárhozat lényege, a kizárás az Istennel való közösségből, örök száműzés az Isten közelségéből. Akik száműzik maguktól Jézust, akiknek nem kell a vele való életközösség a földön, ne csodálkozzanak majd, ha a földön túl Jézus zárja ki őket áldott közelségből. Mi a mennyország? Azt mondja az Úr az üdvözülőknek: jertek! Íme ez a mennyország lényege; együttlét az Istennel, Jézus látása, megszentelt öröm. Aki itt a földön Isten akaratát keresi, Jézus vezetésére bizza magát, annál itt a földön kezdődik, a halál után pedig tökéletes alakban folytatódik a menny boldogsága. Jézus az út, az élet! Ámen.

Marcsek János
őzdi lelkész.



A hét arany gyertyatartó.

Gyámintézeti beszéd.

János Jel. 2. 1–5.

A Pathmos szigeti magányába vonult János apostol csudálatos mennyei jelenségek körvonalait rajzolja lelki szemeink elé. Egy hófehér ruhába öltözött férfit: az Embernek Fia áll hét arany gyertyatartó között, jobb kezében hét csillagot tart a hét gyülekezet angyalát. Úgy áll ott, mint a világtörténelem örök útmutatója és úgy hallatja szavát, mint egy megfellebbezhetetlen ítélő bíró. Ő az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég, ő őrzi az élet és a halál kapuját, ő fejt meg a lét nagy titkát, mert őbenne összpontosul a világ minden kérdésének magyarázata. Körülötte sok minden helyet cserél, sok érték összeomlik, új formát nyer, de ő mozdulatlanul áll. Gyertyatartóiban úgy lobog az örök élet tüze, mint egy klapadhatatlan ős energiaforrás s körülöttük zúg, tombol az Idők vihara, országokat, népeket söpör el a népvándorlások fergetege, ősrégi kultúrákat rombol szét az enyészet szele, milliókat dönt nyomorba, pusztulásba a világot rengető háborúk fúriája, a keresztyén civilizáció évezredek bástyáit döngeti az Antikrisztus világforradalmat hirdető hadserege, de ezeknek nem árthat semmiféle emberi támadás, sőt mind élénkebb fénnel ragyogják be a történelem égboltozatát.

A mi evangélikus egyházunk aranygyertyatartója is e hét gyertyatartó között foglal helyet. Négy évszázadon keresztül lobog már benne az Isten evangéliumának olthatatlan tüze s végzi embert nevelő, történelmet alakító szent hivatását sok fáradsággal, tűréssel, teherviseléssel mint az a kisázsiai efezusi gyülekezet, de az Úr Jézus Krisztus észreveszi a földi sorsát irányító emberi tényezők hiányosságait és komoly intelemként üzeni: „Az a mondásom ellened, hogy az első szeretetedet elhagytad. Emlékezzél meg azért honnét estél ki, és térj meg, és az előbbi cselekedeteket cselekedd; ha pedig nem, hamar eljövök ellened és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből, ha meg nem térsz.“

Lesújtó erejű isteni megállapítás, visszautasíthatatlan mennyei üzenet ez, melynek teljesítésétől függ egyházunk sorsa, jövője. Halljuk meg hát a szigorú prófétálás és tápláljuk evangélikus egyházunk tűzét,

I. a Krisztusban megújuló hitbuzgóság lángjával,

II. az alkotó és felsegítő hittestvéri szeretet melegével.

I.

Ha azt akarjuk, hogy evangélikus egyházunk régi tradícióinak nyomdokain haladjon és necsak teherviselő és béketűrő, hanem alkotó és építő egyház is legyen, kell, hogy halogatás nélkül megújhódjon evangéliumi hitében, hogy visszatérjen ahhoz az eredeti kútforráshoz, amelyből Luther merített: a tegnap és ma és örökké ugyanazon élő Krisztus evangéliumához, aki meggyőzte a világot. Jaj volna egyházunknak, ha a hit által való megigazulás dogmájának leszögezésével és a Szentírás abszolút tekintélyének a hangoztatásával kimerítené miszsióját. Egyházunk csak addig maradhat erős és fejlődőképes, amíg benne a hitbuzgóság lángja lobog és a szeretet lelke él. „Emlékezzél meg azért, honnét estél ki és térj meg...” jelöli meg az Úr Lelke a javulás kezdetét. Emlékezzünk, mi volt a mi egyházunk erőssége, fenntartó tényezője a múlt századok megpróbáltatásaiban, az üldöztetések, véres fergetegeiben? Az a Krisztusról bizonyosságot tevő hit, amely bátran vallotta: Nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát. Valjon ez a te hitvallásod is Keresztyén Testvérem? Mi vígasztalta őseinket a csüggedés nehéz óráin? Ez az apostoli parancs: Istennek kell inkább engedni, semhogy az embereknek! Mi adott nekik kitarthatást, lelkesítő bátorságot a megpróbáltatások idején? Azok a rendszeres, sokszor titokban tartott bibliaolvasások, csendes háziistentiszteletek, melyeket a mai generáció már alig ismer s oly szívesen helyettesít vidám összejövetelekkel, gondtűző esti szórakozásokkal. Valjon szeretjük-e mi is, mint őseink az Úr házában való lakásunkat, járulunk-e gyakran bűnbánó lélekkel az Úr kegyelmi ajándékaihoz? Betölti-e szívedet minden munkádban az imádság szent áhitata? Isten dicsőítésére találsz-e magasztaló szavakat akkor, amikor saját érdemeidet elsorolod? Tudod-e önmagadat megtagadni, előnyeidről lemondani, felebarátaidért áldozatot hozni, kegyes szólásaidat, jó tanácsaidat cselekedeteiddel igazolni? Ezekből a kérdésekből tevődik össze Keresztyén Testvérem egész életed, ezeken fordul meg keresztyén értéked, ezek határozzák meg egyházad erkölcsi fajsúlyát. Luther 95 tételének 1. pontja így kezdődik: „Krisztus urunk mondja: Térjete meg, mert elközelített az Istennek országa. A keresztyén ember egész élete egy szakadatlan megtérés legyen.” Az Újszövetség utolsó könyve nem győzi eleget hangsúlyozni: „Légy buzgóságos azért és térj meg.”

Emlékezzél meg hát óh ember, mit veszítettél el! Feldúltad családi békédet, feláldoztad e világ csillogó rongyaiért lelki nyugalmaidat, felfokozott igényeiddel megölted szerény megelégedésedet, hitetlenségeddel kiéltél Istened lelki közösségéből. Légy buzgóságos azért és térj meg, hogy visszanyerd lelki békédet, hogy újra tudj hinni, törődelmesen imádkozni, gyermeki lélekkel Isten akaratán megnyugodni. Állj egyházad szolgálatába, gyarapítsd annak értékeit a belmissziói tevékenységben, keresd meg munkakörödet, ahol tehetségeidet legjobban

kiművelheted és embertársaidnak, Isten országának legtöbbet használhatsz, hogy Istent dicsőítő imádsággá, háladatos istentiszteletté magasztosuljon a te egyházi életed. Egyházunk lelki újjászületését akarod előkészíteni? Úgy saját magadon kell elkezdened az átalakító munkát, hitedben, jellemekben kell megújnod, hogy áldás lehess magadra és környezetedre.

Tápláljuk hát evangélikus egyházunk tűzét a Krisztusban megújuló hitbuzgóság lángjával és

II.

az alkotó és felsegítő hittestvéri szeretet melegével.

Az a szeretet, amelyről az apostol szól, nem a gyülekezeti, vagy fajbéli összetartozandóság langyos érzésében, hanem felebarátaink felsegélyezésében s egyházi intézményeink áldozatos támogatásában nyilatkozik meg. Ennek a szeretetnek élő kútforrása a Jézus Krisztus, aki életét adta miérettünk, mi is kötelesek vagyunk hát odaadni életünket a mi atyánkfiaiért. (Ján. I. lev. 3. 16.) Aki csak önmagának él, az saját testének vet és testéből arat veszedelmet, aki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet. (Gal. 6. 8.) Nem rejtheted el életedet embertársaid elől, mert Isten előtt felelősséggel tartozol. Életed csak úgy világ az emberi haladás hasznos tényezőjévé, ha hiteddel másokban is hitet ébresztesz, ha szereteted melegével másokat is magadhoz ölelsz, ha anyagi javaid fölöslegét a szűkölködőkkel szívesen megosztod, ha szellemed, tudásod fényével az igazságot keresők útjait megvilágítod. Mindnyájan Isten munkatársai és egymásnak tagjai vagyunk, nem vonhatod hát ki magadat a közös eszményi célok szolgálata és az egymásért meghozandó áldozatok alól. Áldozatot kell hoznod a legcsekélyebb örömeidért, családi boldogságodért, hitvestársadért, gyermekeid egészségéért, neveltetéséért, jövőd biztosításáért, kulturádért, hazádért, egyházadért. Figyeld csak meg, az emberek mily sokat költenek ruhájukra, kényelmükre, ingyenc ételeikre, szórakozásaikra, szenvedélyeikre, a divatos társadalmi szokásokra, mily sokat áldoznak a bűn, a hiúság, a gyűlölet, a bosszú, a kapzsiság bálványainak és mily keveset fizetnek Isten országának!

Keresztyén Testvérem! Evangélikus egyházunk nehéz teherpróba elé érkezett, amit a te segítő támogatásod, anyagi áldozatod nélkül nem tud elhordozni. Egyházunk hivatása csak addig terjed, ameddig alkotásai lesznek; ha kellő áldozatkészség hiányában az ő szellemi erősségei: az iskolák elsorvadnak, ha szegénység, vagy hitközöny folytán összeomlanak épületei, ha nem épülhetnek meg a veszélyeztetett helyek végvárai, akkor felemeli szavát ellenünk a történelem ítélete és kimozdítja helyéből gyertyatartóinkat. Jaj nekünk, ha mindig csak tűrő, nélkülöző és teherviselő egyház maradunk, ha mindig csak az alamizsnagyűjtő koldustarisznyát hordozzuk, amelybe csak a kéregetések száraz kenyérmorzsái hullanak és nem tudjuk megtalálni a rendszeres és öntudatos nagy áldozatok élő vizeit,

amelyek megtermékenyítő friss életerőket vinnének egyházunk vérszegény intézményeibe.

Egyházunk évszázadokon keresztül építő és hódító egyház volt, mely iskolákat, tudományos intézményeket teremtett s virágzó nemzeti kulturát hozott létre. Napjainkban mintha ellankadt volna ható ereje, mintha veszítene vonzó erejéből, az áttérések, reverzális adások megdöböntő arányban fogyasztják sorainkat s a protestáns öntudat hiánya terméketlen sivataggá változtatja egyházi életünket. Ma is küzd, fárad, tűr, terhet visel, de keveset alkot, mert sorvadóban van az áldozatkészség, hanyatlásnak indulunk, mert első szeretetünket, az alkotó, építő, felsegítő hittestvéri cselekedeteinket elhagytuk. Van sok ünnepi felbuzdulásunk, de hiányzik a kitartás ereje; vannak sajtóorgánumaink, de nincs elég olvasó táboruk; vannak jótékonyági intézményeink, de nem támogatjuk őket rendszeres adományaikkal; van pusztuló gyülekezeteink megmentésére alakult Gyámintézetünk, de hiányzik belőlünk az egyetemes közegyházi érdekeket megértő és támogató testvéri szolidaritás.

Save our souls! Mentsétek meg lelkeinket, kiált felénk küzdő anyaszentegyházunk. Az elnéptelenedett és elszegényedett anyagyülekezetek és filiák segélykiáltása, kérvényezése lelkiismeretünk és egyházi felelősségünk ajtaján dörömböl és halogatást nem tűrő beavatkozást követel; a közegyházi kapcsolatoktól elszakadt s hitéletüket nem ápolható szórványokat a rendszeres áttérések és reverzálisok biztos elpusztulással fenyegetik; a hitközöny és templomkerülés egyházunk szellemi aktivitását bénítja meg. Ezek azok a szomorú jelenségek, amelyek magyarhoni szeretett evangélikus egyházunkat a to be or not to be történelmi kérdése elé állítják és sürgős cselekvésre felszólítják. Szeretném a 12. óra előtt a közönyösök, a tétovázók, a lágymelegek lelkiismeretébe belekiáltani: Evangélikus Testvérek! Erősítsétek iskoláinkat, melyek a protestáns kulturának őrhelyei; támogassátok Gyámintézetünket, mely az édesanya meleg szeretetével hajol le elerőtlenedett gyülekezeteinkhez; vegyétek pártfogástokba sajtónkat, belmissziói szeretetintézményeinket, mert Krisztus Urunk üzenete szól hozzánk: Tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat s hogy utolsó cselekedeteid többek legyenek az elsőknél! Amen.

Novák Rezső
ajkai lelkész.

Harang- és oltárképvatató beszéd.

Egyes ünnepélyek alkalmával, az erkélyekkel ellátott tornyokban felhangzik a zene s annak hangjai mellett száll a lélek felfelé Istenhez. A zengő hangok visszhangot idéznek elő a szívek húrjain. Csendes, vidám, harsogó, vagy viharzó a szív

érzése aszerint, amilyen a zene, amely rabul ejt, fogva tartja érzékeidet.

A külföldön régtől fogva, nálunk csak mostanában rendezik be egyes gyülekezetekben a tornyokban a harangjátékokat. Az áhítat felkeltésére, a buzgóság fokozására, a zenei hangok iránt fogékony lelkek gyönyörködtetésére a zeneművészet e megnyilatkozása is alkalmas.

Mindez kedves és szép, de engem egyénileg inkább meghat, a harang egyszerű szava, a kis harang csilingelése s a nagyharang mély, búgó hangja. Nekem kedvesebb ha egyszerűen, keresetlen módon szól hozzánk a harang, úgy, amint hangzik hozzánk az ige, az Isten beszéde: *„Jöjjetek éhözám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelve vagytok és én megnyugoszlak titeket.“* (Máté 11. 28.)

A harang szavában Krisztus szól mihozzánk: megfáradottakhoz, megterheltekhez, nyugalomra szorulókhöz.

Mindnyájan megfáradunk. A munka megőrli erőnket, a küzdelem megtör, a szenvedés elgyötör. Újabb és újabb erőre van szükségünk hivatásunk betöltésére.

Biztathatnak, bátoríthatnak bennünket az emberek, azzal kevésre megyünk. Ők csak olyan gyengék, erőtelenek, mint amilyenek mi vagyunk.

Más forrásra szomjuhozunk, más erő után áhítunk. A harang szavában Jézus hívó szava csendül: az örök erőnek, a végtelen hatalomnak és a kifogyhatatlan jószágának szava.

Hallgasd a harangszót! Értsd meg szavát! Kövesd hívását! Megfáradtál a teherhordozásban, elkeseredtél a csalódások miatt, a veszteségekben elvesztetted a reménységedet, roskadozol a kereszt súlya alatt? Halld meg a harangszót, ahhoz hív, aki új erőt adhat, eloszlathatja keservedet, szívedben új reménységet fakaszthat és megkönnyítheti terhedet.

Az Úr igája gyönyörűsége és az ő terhe könnyű. A Krisztusért mindenkinek keresztet kell hordoznia. Ő maga mondja: *„Ha ki akar énutánnam jöni, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztét és kövessen engemet.“* (Máté 16. 24.)

Terhet minden ember válla hord. A legtöbbször önmagáért sem szívesen viseli azt, másokért meg épen panaszos a teherhordás, pedig Pál apostol ezt köti szívünkre: *„Egymásnak terhet hordozzatok és úgy töltsétek bé a Krisztus törvényét.“* (Gal. 6. 2.)

Terhet rak vállainkra a család. Nem kis teher a kenyér gondja. Munkában, áldozatban sokat vár tőlünk a társadalom, aki menekül előle, kizárja abból önmagát. Terhet viselünk az egyházért. Ki ne hordozná ezt szívesen a Krisztusért? Teherlapra írják sokan a Haza iránt való kötelelességteljesítést, pedig az édesanyával szemben nem lehet más kötelezettségünk, mint hűségünk és minden áldozatra kész szeretetünk. Sokan még azt is tartozás-törlesztésnek vélik, hogy a harangok hívó szavára idejönnek az Isten házába, vagy hogy harangkonduláskor összeszukulcsolják kezeiket és imádkoznak otthon családjuk körében.

Ez nem tartozás és nem fizetés, hanem önmagad mentése, hid-építés önmagad számára a földi mélységek felett az örökkévalóság felé.

Legnagyobb terhünk a bűn, annak érzete, annak tudata lever, legélenkebbnek kell lennie az attól való szabadulás vágyának. Ez az igazi tartozás: a bűnnek letevése és elhagyása, de ezt a tartozást is elsősorban önmagadért kell lefizetned.

Aki Krisztus keresztyét hordozza, annak terhét megkönnyíti az Úr.

Amint a nap melegtől eltikkadt, az út fáradtságától elgyötört vándor pihenésre vágyik, úgy vágyunk nyugalomra mi is, akik az élet országútját járjuk s keresztyét hordozzuk. A lepke virágról-virágra, a madár ágról-ágra szállva megpihen.

Nyugalomra vágyik az elfáradt ember is.

Akinek lábai már nem bírják a sok járás-kelést; aki kezeit a fáradtságtól alig képes felemelni; akit tövis szúr, kősebez; akit szélvész csapdos, vihar tép; aki vesztes és csalódott; akit üldöznek, keserítenek; aki bánat könnyeivel sózza kenyerét; akit gyászba borított sorsa, végzete: az mind nyugalomra vágyik, az mind új erőt adó pihenést kíván.

S a föld, a világ megadhatja-e azt?

Nem! A föld reng alattad, még álmodból is felriaszt. A világ meg eszeveszettül tomból körülötted, üzve hajszol, pihenést nem enged.

Egyedül Jézus az, akinek országa béke birodalma; akinek kebelére hajtva fáradt fejedet, megnyugodhatsz, megpihenhetsz.

Keressétek hát őt, vágyjatok utána! Ő hív titeket. Sietetek hozzá! A ti új három harangotok szavában is Ő szól hozzátok ekként: *„Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterhelve vagytok és én megnyugosztalak titeket.“* (Mát. 11. 28.)

Hallja meg az ő szavát minden fül, értse meg minden lélek! Visszhangozzék a harangok szava minden házban és szívben! Kövesse e harangok hívó szavát ez egyházközségben a gyermek, az ifjú, az öreg, a boldog és a boldogtalan egyaránt!

Igazi értéket úgy képviselnek e harangok e gyülekezetben, ha nem hiában szól általuk hozzátok Krisztus; ha szavukat megértitek, hívásukat követitek.

Átadom hivatásuknak, Isten szolgálatára felszentelem e harangokat az Atyának nevében, hogy hirdessék közöttetek az Ő dicsőségét, a Fiunak nevében, hogy biztosítsanak titeket a Jézus Krisztusban megjelent üdvösségnek hit által való elnyerése felől, s a Szentlélek nevében, hogy szavuk hassa át elméteket, vezérelje a jóra lelketeket és az élet minden bajában vigasztaljon meg titeket.

Felszentelem és megáldom e három harangot magasztos hivatásuk teljesítésére az Atya, Fiu, Szentlélek egy igaz Isten nevében!

Konduljanak meg most már a harangok!

(A legkisebb harang először hármat üt, azután a középső, végül a legnagyobb szinten hármat-hármat, majd együtt szólnak. Ez és a megáldás alatt a gyülekezet áll.)

Vészt ne kelljen hirdetniök e harangoknak soha!

Fájdalomban jajongásukat mennél kevesebbszer halljátok, de annál többször ujjongjanak veletek örömben mindaddig, míg majd elringatnak titeket ama mély álomba, melyből mennyei örömökre ébredünk.

Felszentelem az Atya, Fiu, Szentlélek, Szentháromság, egy igaz Isten nevében ez oltárképet.

Valahányszor ez oltárhoz közeledtek; valahányszor e Jézust ábrázoló képre tekintetek, mindannyiszor szálljon meg titeket az alázatosság, a bűnbánat és a megtérés lelke, hogy találhasatok itt békét s egykor hit által elnyerhessétek az üdvösséget a mennyben a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

Kovács Andor
esperes.

JEGYZET. A harang- és oltárképvatás a nagyszénási gyülekezetben történt 1928. június 25-én. A három harang közül az egyiket dr. Raffay Sándor püspök adományozta, aki a felavató istentiszteleten egész családjával jelen volt, a másik harangot és az oltárképet Juhász Sándor buzgó gyülekezeti tag ajándékozta, a harmadik harang a hívek adományából öntetett.

Zászló-avató beszéd.

Elmondattott Nagykanizsán a m. kir. 6. honvéd gyalogezred zászlójának avatási ünnepségén, a Kormányzó úr jelenlétében.

Honvédek! Z. vármegye közönsége egy magasztos, szent jelvényt ad át néktek. Átadja a magyar nemzeti becsületnek, a hagyományos magyar vitézségnek s az önfeláldozásra is kész honszerelemnek fenséges jelvényét.

S ti most esküt tesztek erre a zászlóra.

De vajon tudjátok-e, hogy mit kívánunk tőletek ez eskütevésnél?

Azt, hogy ez a ti eskütök egy szent, nagy, magyar eskü legyen.

Legyen szent eskü, mely nemcsak az ajk gépies beszéde, hanem a benső vallásosságtól eltelt léleknek valóságos istentiszteleti cselekménye. — Legyen egy nagy eskü, mint amilyen nagy a csonkaságunk, de mint amilyen nagy egyuttal az akaratunk is: visszaszerezni mindent, mi elveszett! — Legyen magyar eskü, melyre nem jön soha árulás, csak hűség mindhaláláig!

Ma ilyen esküvésekre van szükség!

Mert ma minden igaz magyar ember kell, hogy a saját személyében, egyénileg is felelősnek érezze magát a haza sorsáért. Mindig csak másoktól várni a munkát, a hűséget, az

áldozatot: oh, nem lehet ez egy kétharmadát vesztett országnak könnyelmű és erkölcstelen élelve!

Valahányszor tehát föltekintetek e zászlóra, teljen meg mindig újra, meg újra a lelketek annak világos és fenségesen komoly tudatával, hogy nemcsak az ezrednek együttesen, hanem mindegyiteknek egyenként is hűnek, tántoríthatatlannak, önfeláldozónak kell iennie honvédő magasztos hivatásában, mert bár csak egynek a hűtlensége vagy gyáva megingása által is folt esnék a zászlón s úgy lehet az egész magyar nemzeti becsület s minden magyar reménység a porba hulhatna általa.

S hogy a sokon hívek lehessetek, hogy sorsdöntő, nagy pillanatok tűzében színaranyoknak bizonyulhasson a lelketek, kemény acélnak a karotok és az akaratotok, — legyetek hívek a kevesen is. Azaz: a mindennapi élet hétköznapjaiban is ápoljátok szíveitekben azokat az erényeket, melyek azután a történelmi pillanatokban képesek nagyokat, hősoket, magyar félisteneket szülni! — Alázatos, benső keresztyén vallásosság, erkölcsi tisztaság, önfeláldozásra is kész honszerelem, a felsőség tisztelete, — legyen ékessége a ti mindig becsületes, őszinte, egyenes magyar jellemeteknek, — s akkor van okunk és lehet jogunk hinni Magyarország feltámadásában.

Te pedig, szent szimboluma a magyar reménységnek, kezd meg Isten nevében magasztos rendeltetésed betöltését. Én, mint az ág. hitv. evangélikus egyház hivatalos szolgálója, im, megáldalak téged az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében! Ámen.

Horváth Olivér
nagykanizsai lelkész.

Temetési beszéd.

Esperes-lelkész özvegye felett.

Elröppent a tiszta ajkról az utolsó sóhaj; megszűnt dobogni a legnemesebb szív és könnyek árja borította el az arcokat. Zokogásban kerestek enyhülést fájdalomatokra ti kedves gyermekei, kik mindig szent áhitattal néztetek fel édesanyátokra s hálás rajongással csóköltátok azt a kezet, mely bölcsőtököt ringatta és az életnek legkülönbözőbb viszonyai között csak áldást osztott.

Veletek együtt mi is mély megilletődéssel, őszinte tisztelettel vesszük körül a koporsót, melynek fedele alatt Jézus Krisztusnak hűséges szolgálóleánya, egyházmegye esperese, a dunántúli egyházkerület és egyetemes evang. egyházunk egyik legkiválóbb lelkészének özvegye, az igazak édes álmát alussza.

Nem ok nélkül panaszkodtok Sírakkal: Van-e oly bánat, mint amilyen a mi bánatunk? hiszen a sok gonddal és még több aggodalommal felnevelt fiakra, lányokra nem virradhat

szomorúbb nap, mint a végső búcsú napja és mégis kérlek, intlek: szárítsátok föl könnyeiteket s Isten akaratán való alázatos megnyugvással emeljétek fel szemeiteket oda, ahonnan édesanyátoknak üdvözült lelke áldást szór reátok.

Akinek szívéből úgy sugárzott a szeretet, mint a naphól a melegség; akinek kebléből úgy áradt a jóság, mint virágból az édes illat; akinek orcáin úgy ragyogott a szelídség, mint fűszálon a harmatcsepp: az nem élt hiába, annak emlékét megőrzi a késő utódok, az tovább él, ha teste elporlad is, az üdvözültek honában.

A mi drága halottunk sem vész el a semmiségben Gy. K. Az est csendes homályában, az áhítatnak meghitt órája után, a gyülekezet vénei ezután is el fogják mondani unokáiknak: volt egy nagyasszonyunk, ki lelkiatyánk hajlékából vigasztaló szó nélkül soha el nem bocsátotta a szomorkodót, segítség nélkül a szükölködőt, tanács nélkül a roskadozót.

De én drága halottunk képét még magasztosabbnak látom, amikor reá, mint keresztjét türelemmel hordó nőre nézek. Soha el nem felejttem azt a megható jelenetet, amikor e hajlék küszöbét először átléptem s a Nagytiszteletű asszonyt karosszékében ülve megpillantottam. Mintha dicsfény övezte volna homlokát, úgy ragyogott szeme s orcáin az Istenben bízó, az ő szent akaratában megnyugvó kegyes léleknek hite, reménysége tükröződött vissza. Törékeny testét akkor már fájdalmak vették körül, szívét akkor már sebeztek a gyászos emlékek, de mély vallásossága szárnyakat adott lelkének: nem csüggedt, sőt övéit vigasztalta, amikor vígaszra öneki magának lett volna talán legnagyobb szüksége.

Csodáltam lelki nagyságát, hiszen ekkor már harmad ízben járta át szívét a koporsó fulánkja. Huszonhét évi boldog házasságának kötelékeit akkor már szétszaggatta a halál s vérző sebe be nem heggedt, leszakadt anyai kebléről szívének büszkesége: A. fiát a vészes háború zivatara a haza védelmében elsodorta és elsiratta jó vejét, kit édes lánya az elárvult kis unokákkal gyászolt.

Amikor a ravatalra nézek, úgy érzem, hogy nemcsak igazi ev. papné. egy kínjai között is Istenhez ragaszkodó kegyes nő képe áll előttem, hanem hódolok azelőtt az eszményi édesanya előtt, kinek mindene családja, ki családjának mindene volt.

Hat árvát felnevelni csak egy anya tud K. K.! Hat gyermeket a haza, anyaszentegyház, a kultura és közjó szolgálatába csak olyan anya képes állítani, aki túrt, bízott és szeretett. És a ti jó anyátok, síró gyermekek, menyek, unokák, túrt, bízott és szeretett. Melegen érző szívének minden nemes érzelmét beleöntötte a ti szívetekbe s ha özvegyi nehéz fátyla alatt sajgott a vérző seb, minden vágya, óhaja s fohásza az volt: Atyám, ha sújtasz engem, legyen meg a te akaratod, csak gyermekeim keblét ne járja át a bánat tövise.

És a Mindenható előtt nem titok, mily ragaszkodással, gyengédséggel, figyelemmel vettétek körül a legjobb anyát, nagyanyát, nemcsak ti kedves lányai, kik mindég vele voltatok, de ti fiai is feleségetekkel, kiknek gondolatai oly sokszor időztek az ő betegágyánál. Minél több bensőséget szórt szeretetének gyémántja titeátok, a gyermeki hálának annál nagyobb gazdagsága szállt vissza az ő kebelére. Nem csoda, hogy szívetek fáj, lelketek sajog. Ámde ne feledjétek, hogy a szeretet soha el nem fogy. Vigasztaljon meg az a szent hit, hogy a jó anya, nagyanya szenvedése véget ért s lelke összeölelkezett boldog-emlékű atyátok lelkével ott az örök dicsőségben.

Istennek áldása kísérjen titeket s kísérje a hű rokonokat, a rokonlelkű ismerősöket, akik földi életének utolsó napjait vigasztalásukkal gyengéd figyelmükkel megédesítették.

Most már elbocsátunk arra az útra, melyről a mulandóságba nincs többé visszatérés. Hű voltál mindazokban, melyeket az Úr reád bízott, vedd el immáron az ő kezéből a hűségnek jutalmát: az örök élet koronáját, a mi megváltó Urunknak, Jézus Krisztusnak érdemeiért Ámen

Blatniczky Pál
főesperes-lelkész.

Ima.

Horthy Miklós kormányzó nevenapján.

Ünnepélyes alkalommal jöttünk össze megint szent hajlékban, jó Isten. Mert ünnepünk van ma nekünk, árva magyaroknak. A legelső magyar ember, Horthy Miklós kormányzó nevenapja.

Millió és millió magyar ember szíve hangosabban dobog e napon s esdő imája fokozott mértékben száll hozzád, magyarok Istene.

Idestova tizenöt esztendő tenger vihara zúdult el fejtünk fölött, ezernyi ezer megpróbáltatáson ment keresztül szegény hazánk.

Attól kezdve, hogy oly dicsőségesen meglengett a magyar trikolór idegen országok földjén, egyre másra ömlött mindenfelé a drága magyar vér, patakokká nőttek özvegyek és árvák könnyei, messze idegenbe jeltelen sirok fölé szállott el a síró kegyelet s a dicsőség sugármezébe öltözöttek is bánattól zokogott idehaza az Alföld rónasága, a Kárpátok bérce, az egész széles, nagy magyar haza. S mikor a dicsőség sugaras napja leáldozott az ezeréves dicső nemzet fölött, elvetemült gonosz felbújtók aknamunkájára magyar ellen támadt a magyar, testvér ellen a testvér, akkor borult csak igazán szomorú, sötét gyászos éjszaka a sokat szenvedett szegény árva magyarra, hon-szerző Árpád mindennél drágább örökére. Folyt a vér, a drága

magyar vér patakokban, zuhatag módjára hullott a megkínzott hazafiak és honleányok könnye, az egekig szárnyalt a jaj, a mélységből kiáltottunk Uram Tehozzád...

Az ezerévi tenger szenvedés után ez is elmúlt. Leküldödted hozzánk mentő angyalodat vitéz honfitársunk személyében, aki villogó kardjával mint valami Isten ostora kettévágta a borzalmak véres útját és a tenger szenvedés után egy szebb jövő kapujához vezetett bennünket.

Óh áldassék örökké szent neved, aki ezer esztendő viszonyosságán átvezetted nemzetünket s nemcsak a múltban, hanem a jelenben is adtál szent lelkedtől ihletett kiváló férfiut, akinek erős karja kivezetett bennünket a vészek és borzalmak labirintusából, aki a te szent segedelmeddel szabadítónk, vigasztalónk és reménységünk lett! A mélységes hála érzetével a szívünkben borulunk le Előtted magyarok Istene, Atyánk, ezen a mai szent napon s millió és millió magyar szívből száll Feléd a dicsőítő zsoltosma, nemcsak e jelenleg szűkre szabott haza határain belül, hanem — bár keserű könnyek fátyolán keresztül is — édes reménykedéssel odaát a trianoni határokon túl, elszakított véreink, hontalanná tett honfitársaink köréből is. Te vagy az, aki nekünk hazát adtál, Te vagy az, aki tenger szenvedésben is megtartottál, Te vagy a vigasztalónk és legfőbb reménységünk a jelenben is, Téged magasztal azért a mi érző magyar szívünk mindenkoron. Áldott, óh áldott légy Isten mindörökké, ki nem hagyod el sohasem a te árva magyar népedet! Őszinte hálát rebeg Neked a mai napon is minden magyar szív, amit szent segedelmedre, megtartó kegyelmedre s arra a kiváló magyarra gondol, akit a gyászos időkben odaállítottál a kormányrúd mellé, aki ma kegyelmedből erős szívvel-lélekkel a nevenapját ünnepli meg. Ezer esztendőn keresztül lesújtottál sokszor, de nem vetettél el sohasem egészen magadtól, fogadd ezért a mai napon magyar szívünk egyszerű, de mélységes háláját! Hála, hála, örökre hála legyen Teneked! — dicsőíttessék mindörökre a te szent neved!

S a hála érzete mellett e még mindig nagyon gyászos időkben egyuttal jó reménységgel is vagyunk, borulunk le színed előtt. Az elmúlt ezer esztendőben oly sokszor tapasztalt megtartó, atyai segedelmed folytán, annak édes tudatában kivirágzik most is reménységünk zöld fája és bár pusztító tél van is odakinn a nagy természetben, fölfelé, csak fölfelé ereszti mégis zöldelő lombját, föl a magasba bocsátja virágjainak üde illatát. A fagyos télben, a tarlott mezők felett is magasra emelkedik reménységünk pacsirtája s édesen zengi el odafenn a magyar légben biztató dalát, amelytől megkönnyebbülnek a most még a magyar bánattól oly nehéz szívek is, megvigasztalódnak a most még oly árva, szomorú magyar lelkek is. A borus, ködös, homályos napokon is beragyogja a most még oly gyászos magyar hazát reménységünk éltető napsugara, átveti fényét az irigy, gonosz kezek által huzott, úgynevezett határokon s szerte

szórja világát szomorú rabságban sanyalódó véreink között, bizó reménységet gyújt már-már elepedt, csüggedő szívükben is s megapasztja gyászos könnyeik folyását.

Igy is van ez jól. Hisz Te mindeneket bölcsen rendeztél. Aki a nagy világot alkottad és benne nekünk hazát kijelöltél és azt ezer esztendőnek tengervész és viharában megtartottad számunkra, megtartod azt nekünk — törhetetlen magyar hittel hisszük — ezentúl is, újabb meg újabb ezer esztendőkön keresztül is. Csak higyjünk, csak bízunk Tebenned.

És mi hiszünk és mi bízunk Tebenned! Hittel és bizalommal esedezünk azért a mai szent napon is megtartó segedel-medért. Hittel és bizalommal borulunk le szent oltárod zsámo-lyán, hogy ne nézzed bűneinket, hanem a te végtelen atyai jóságodból és irgalmadból tarts meg továbbra is bennünket. Mert Nélküled mi csak gyarló halandók, törekeny nádszál vagyunk, mit a vészek vihara oly hamar kettétép, oly hamar a sárba ver.

Irgalom Istene! Ne nézzed bűneinket! Szent Fiad érdeméért szabadíts meg bennünket!

Ki a népek és nemzetek életében nekünk azt a nagy, nehéz, de magasztos hivatást adtad, hogy a művelt Nyugat védőbástyája legyünk a barbár Kelet ellen és e szent hivatásunknak ezer esztendőn át megfelelni, abban rendületlenül megállani segítettél, segíts erre bennünket, a te választott magyarjaidat tovább is, időtlen-időkiig! Ki a multban is mindig támasztottál közöttünk nemzetvédő Gedeonokat, Bocskayakat, Bethleneket, Rákócziakat s legutóbb a te választottadat, Horthy Miklóst, támasz közöttünk a jövőben is ilyeneket mindenkor! S azt az egyet, aki még most is reménysége, büszkesége minden magyarnak, akinek a nevenapját ünnepelni sereglettünk ma össze: vitéz nagybányai Horthy Miklóst tartsd meg, éltesd a mi számunkra még soká, erőben, egészségben, boldogságban! Acélos erejét acélozd meg még jobban, vasakarátát szilárdítsad még erősebbre, hitét, reménységét a haza szebb jövődjé iránt lobogtasd fel még magasabbra, virágoztasd fel még jobban! Adj neki bölcseséget, mint adtál egykor a te választott néped fejedelmének, Salamonnak, hogy bölcsen kormányozhassa mindvégig a reá bízott ezeréves haza hajóját, amig csak bele nem jut a boldogság révébe! Legyen ő egy második Árpád, akire büszkén tekinthet fel mindenkor minden magyar s akinek nagy nevét ezer év múlva is áldva emlegetik majd a késői unokák s akiben rendületlenül bizva szent reménységgel és törhetetlen magyar hittel mondhassuk:

„Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzeted,
Nem vész az el, mely eddig el nem vezett!”

Ámen.

Imreh Sámuel
ev. lelkész.

